

مقایسه عوامل مؤثر بر توسعه ورزش همگانی در خوابگاه‌های دانشجویی

امیرحسام رحیمی^۱، زهره خیامیان^۲، کوروش قهرمان تبریزی^۳، اسماعیل شریفیان^۴

۱. کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، دانشگاه شهید باهنر کرمان*

۲. کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، دانشگاه شهید باهنر کرمان

۳. دانشیار مدیریت ورزشی، دانشگاه شهید باهنر کرمان

۴. دانشیار مدیریت ورزشی، دانشگاه شهید باهنر کرمان

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۰۲/۱۹

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۱۰/۰۶

چکیده

هدف این پژوهش شناسایی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر توسعه ورزش همگانی در خوابگاه‌های دانشجویی بود. روش پژوهش پیمایشی و به لحاظ هدف کاربردی بود. جامعه آماری شامل دانشجویان ساکن خوابگاه، در هشت دانشگاه دولتی جنوب شرق کشور بود ($N=16227$) که از این تعداد ۳۶۸ نفر پسر و ۳۷۵ نفر دختر، نمونه پژوهش را تشکیل دادند. نمونه‌گیری به صورت طبقه‌ای در دسترس انجام شد. ابزار پژوهش، پرسش‌نامه محقق‌ساخته‌ای بود که روایی آن با تحلیل عاملی، و پایایی آن با آلفای کرونباخ ($\alpha=0.89$) محاسبه شد. برای تحلیل داده‌ها از آزمون تی تک نمونه و روش تحلیل سلسله‌مراتبی استفاده شد. یافته‌های پژوهش نشان داد که همه عوامل تأثیر معناداری بر توسعه ورزش همگانی در خوابگاه‌های دانشجویان داشتند. اولویت‌بندی عوامل به روش تحلیل سلسله‌مراتبی برای پسران به ترتیب عبارت بودند از: عامل ساختاری، زمان، عوامل مدیریتی، فردی و فرهنگی و برای دختران عبارت بودند از: عامل ساختاری، مدیریتی، زمان، عوامل فرهنگی و فردی. با توجه به یافته‌های پژوهش می‌توان چنین نتیجه گرفت که با برنامه‌ریزی و تمرکز روی عوامل تأثیرگذار بر توسعه ورزش همگانی در خوابگاه‌های دانشجویان می‌توان شرایطی ایجاد کرد تا دانشجویان با رغبت بیشتری به ورزش همگانی روی آورند.

واژگان کلیدی: خوابگاه، دانشگاه، دانشجو، ورزش همگانی

مقدمه

انسان در هر مرحله از زندگی، برحسب نوع و میزان فعالیت جسمانی، نیازهای متفاوتی دارد که باید به آنها پاسخ داده شود. با ارتقای سطح شهرنشینی، نوع و میزان فعالیت‌های فیزیکی تغییر یافته و نیاز به فعالیت برای فراهم‌آوردن امکانات زندگی، کمتر شده است. از این‌رو نیروهایی که به این ترتیب بی‌کارکرد می‌مانند، می‌توانند راه‌های خروجی خود را در ورزش جستجو کنند و بدین ترتیب قابلیت‌های جسمی و ذهنی فرد نیز افزایش خواهد یافت. بنابراین، افراد برای پاسخ‌گویی به نیاز تحرک باید به‌طور برنامه‌ریزی شده‌ای به ورزش بپردازند تا از مزایای آن بهره‌مند شوند. فقر حرکتی مشکلات زیادی ایجاد می‌کند؛ از جمله بیماری‌های جسمی (بیماری‌های قلبی-عروقی، پوکی استخوان، پیری زودهنگام) و بیماری‌های روانی (افسردگی، اضطراب و استرس) (خرمی خرم‌آبادی، ۱۳۸۸). کمتر از یک‌سوم جوانان جهان برای بهره‌مندی از فواید سلامت حال و آینده، فعالیت جسمانی کافی دارند و فعالیت جسمانی به‌طور تأسفباری در تمام مراحل جوانی در حال نزول است و کم‌تحرکی در برخی گروه‌های جامعه شایع‌تر است از جمله در زنان، افراد مسن‌تر و سطوح اقتصادی و اجتماعی فرودست. در این زمینه اطلاعات سازمان جهانی بهداشت نشان می‌دهد که ۶۰ تا ۸۵ درصد از بزرگسالان در کشورهای مختلف از تحرک کافی برخوردار نیستند. این سازمان در سال ۲۰۰۰ شیوع ۸۸ درصدی کم‌تحرکی در جمعیت بزرگسال ایران را نیز گزارش کرد (نیویی و همکاران، ۲۰۰۳). این کم‌تحرکی منجر به مشکلات فراوانی، به‌ویژه بیماری‌های پرخطر می‌شود. از جمله این بیماری‌ها، بیماری قلبی کرونری است که بنا به گزارش‌های موجود، سالانه حدود ۱۲ میلیون نفر به علت ابتلا به آن جان خود را از دست می‌دهند. بر اساس گزارش سازمان بهداشت جهانی، فشار خون بالا بعد از دخانیات، دومین عامل اصلی مرگ‌ومیر کشورهای در حال توسعه و سومین عامل خطر اصلی برای بیماری‌های غیر واگیر معرفی شده است. این بیماری در جوامع گوناگون از شیوع متفاوتی برخوردار است و از ۱۰ درصد تا بیش از ۶۰ درصد در کشورهای مختلف شیوع دارد. چاقی نیز در سالیان اخیر، به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه افزایش یافته است (خرمی خرم‌آبادی، ۱۳۸۸). در بررسی‌های انجام‌شده در ایران، فراوانی توأم اضافه‌وزن و چاقی در سال ۲۰۰۵ میلادی در مطالعه کشوری سلامت، ۴۲/۸ درصد در مردان و ۵۷ درصد در زنان برآورد شد. پیش‌بینی می‌شود تا سال ۲۰۱۵ میلادی فراوانی توأم اضافه‌وزن و چاقی در ایران به ۵۷ درصد در مردان و ۷۴ درصد در زنان برسد (سازمان جهانی سلامت، ۲۰۰۷). از عوامل بازدارنده شرکت افراد در فعالیت‌های جسمانی می‌توان به مواردی مانند کمبود وقت، ضعف انگیزه، حمایت و راهنمایی ناکافی، احساس بی‌لیاقتی، کمبود تسهیلات ایمن، محدودیت دسترسی به امکانات فعالیت جسمانی و چشم‌پوشی از فواید فعالیت جسمانی اشاره کرد (رمضان‌خوانی و همکاران، ۱۳۹۲). ورزش همگانی

شکلی از فعالیت‌های جسمانی با حضور منظم در فعالیت‌های جسمانی است که موجب تندرستی و سلامتی بدنی و روانی می‌شود، روابط اجتماعی را شکل می‌دهد و منجر به نتایج مثبت می‌گردد (خرمی خرم‌آبادی، ۱۳۸۸) و به‌عنوان یک ابزار کم‌هزینه و مفرح و درعین حال مؤثر، که قابلیت اجرای آن برای عموم از حیث ویژگی‌های فردی و اجتماعی وجود دارد، می‌تواند با جاگرفتن در برنامه روزانه زندگی افراد، سهم بسزایی در ارتقای سطح سلامتی جسمانی، روانی و اجتماعی آنها داشته باشد. بنابراین، مسئولان ورزش، بهداشت و سلامتی باید به بررسی روش‌هایی بپردازند که سبب افزایش تعداد افراد شرکت‌کننده در ورزش همگانی می‌شوند (آفرینش و همکاران، ۱۳۸۴).

انگیزه‌های افراد (دختران و پسران) برای شرکت در فعالیت بدنی بسیار متنوع است. برخی از عوامل انگیزشی از قبیل عوامل اجتماعی، محیطی و فرهنگی می‌توانند در تمایل یک فرد برای شرکت در فعالیت‌های بدنی و ورزشی اثرگذار باشند (اندام و مهدی‌زاده، ۱۳۹۳). توموسی‌مه^۱ (۲۰۰۴) معتقد است موانع واقعی و یا ناشی از ادراکات شخصی افراد، می‌توانند به‌طور بالقوه از شروع، ادامه یا از سرگیری فعالیت بدنی جلوگیری کنند. مطالعات انجام‌شده در این زمینه نشان می‌دهند کمبود وقت، کمبود امکانات، مشغله زیاد و تنبلی و بی‌حوصلگی، مهم‌ترین موانع مشارکت افراد در فعالیت بدنی هستند (اندام و مهدی‌زاده، ۱۳۹۳). پژوهش‌های انجام‌شده در اروپا نشان می‌دهند رویداد اصلی در کشورهای این قاره، ورزش همگانی است. در آمریکا ۵۷ درصد زنان و ۷۲ درصد مردان به ورزش همگانی می‌پردازند (نیلسن، ۲۰۰۲)، در حالی که در کشور ما میزان گرایش به ورزش همگانی ۵/۹ درصد در سال ۱۳۸۴ اعلام شده است (مظفری و قره، ۱۳۸۴)، که مایشینی‌شدن زندگی و افزایش اوقات بیکاری و به دنبال آن، تحرک کم افراد، از دلایل عمده آن به شمار می‌روند.

باید دانست که جامعه دانشگاهی و فرهیخته و به‌ویژه دانشجویان ما نیز با این معضل دست‌به‌گریبان هستند و از آنجا که دانشجویان در ساختار اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی، خود را برای مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی آماده می‌کنند، لازم است از سلامت جسمی و روانی کامل برخوردار باشند. بر اساس یافته‌های کارشناسان در سال ۱۳۸۰، در ایران تنها ۱۰ درصد دانشجویان فعالیت ورزشی داشته‌اند که از این تعداد حدود ۲۰ هزار نفر از دختران دانشجوی تحت پوشش ورزش همگانی بوده‌اند که این رقم حدود پنج درصد جمعیت دانشجویی در آن سال است (سند راهبردی نظام جامع توسعه تربیت بدنی و ورزش کشور، ۱۳۸۲). اسدی (۱۳۸۱) در پژوهشی به این نتیجه رسید که ۳۸ درصد دانشجویان کشور اصلاً ورزش نمی‌کنند، ۵۷/۷ درصد دانشجویان هیچ وقتی را در دانشگاه یا خوابگاه به ورزش اختصاص نمی‌دهند، ۴/۹ درصد آنها عضو تیم‌های ورزشی خوابگاه و ۷۶/۹ درصد عضو تیم ورزشی خاصی نیستند. تنها ۲۹/۳ درصد فعالیت‌های ورزش دانشگاه‌ها به فعالیت ورزش همگانی و

تفریحی اختصاص دارد؛ درحالی که دانشجویان به ترتیب برنامه‌های ورزش همگانی و تفریحی (۴/۴۵ درصد)، آموزش ورزش‌ها (۳۲ درصد) و مسابقات مطلوب ورزشی (۶/۲۶ درصد) را در اولویت خواسته‌هایشان مطرح کردند. همچنین، رمضانخانی و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که میزان فعالیت پسران نسبت به دختران بیشتر است که دلیل این امر وجود مزایای بیشتر در خوابگاه پسران و دستگاه‌ها و تجهیزات و امکانات ورزشی بیشتر و همچنین علاقه‌مندی پسران به انجام ورزش‌های گروهی مانند فوتبال است. شاید یکی دیگر از دلایل بیشتر بودن مدت فعالیت جسمانی در پسران، آزادی بیشتر آنها برای ورزش و دسترسی بیشتر آنها باشد.

فرج‌اللهی (۱۳۷۳) در پژوهشی به این نتیجه رسید که فقط ۱۷ درصد دانشجویان دختر دانشگاه تهران ورزش می‌کنند. دانشجویان ضعف فوق‌برنامه ورزشی دانشگاه را علت شرکت نکردن در فعالیت ورزشی اعلام کردند. صباغ لنگرودی (۱۳۷۴) ضعف امکانات ورزشی دانشگاه اصفهان را یکی از عوامل مهم در شرکت نکردن دانشجویان پسر در فعالیت بدنی اعلام کرد. ولی صفوی‌زاده (۱۳۸۱) در پژوهشی اعلام کرد هر دو گروه دانشجویان دختر و پسر دانشگاه صنعتی امیرکبیر از امکانات و تجهیزات ورزشی دانشگاه ناراضی‌اند.

ایان^۱ و همکاران (۲۰۰۶) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که مهم‌ترین مانع در پرداختن به ورزش در اوقات فراغت بی‌علاقگی است. دنیل و کسینگر^۲ (۲۰۰۷) در پژوهشی با عنوان نقش ورزش در زندگی دانشجویان کالج‌های جنوبی ایالات متحده به این نتیجه رسید که حدود ۶۰ درصد از دانشجویان خوابگاهی در فعالیت‌های ورزشی داخل دانشگاه‌ها شرکت می‌کنند. در روزگار ما به دلیل تحول فناوری و پیشرفت علم، حرکت‌ها و فعالیت‌های بدنی کاهش یافته و ماشین جایگزین آن شده است که این امر تأثیر روحی - روانی و جسمی نامطلوبی بر انسان گذاشته است (ممتازبخش و فکور، ۱۳۸۶). تمام دستاوردهای علمی، لزوم فعالیت بدنی و اثرات سکون و کم‌تحركی را بر جسم و جان و زندگی مادی و معنوی انسان تأیید می‌کنند؛ برای مثال، در آمریکا ۱۲ درصد مرگ‌ومیر در اثر زندگی کم‌تحرك اتفاق می‌افتد و این مسئله زمانی مهم است که تحرك نداشتن، شایع‌ترین عامل قابل‌اصلاح در نظر گرفته شود. چاقی و افزایش شاخص توده بدنی با بیماری عروقی و کرونری ارتباط مستقیم دارد، که خود یکی از عوامل اصلی مرگ‌ومیر در جهان است که دلیل آن همین کاهش فعالیت و کم‌تحركی است (هاردمن و اسنسل، ۲۰۰۴، به نقل از تقوی، ۱۳۸۵). با توجه به چنین مشکلات جسمی و روانی‌ای که هرروزه به نوعی بروز می‌کنند و همچنین جوانی جمعیت ایران، لازم است کشور ما خود را برای افزایش فعالیت‌های بدنی، تحرك و ورزش همگانی آماده کند (تقوی، ۱۳۸۵).

---

1. Iain

2. Daniel & Kissinger

در ورزش همگانی همه افراد در محدوده شرایط و توانایی‌های خویش فعالیت می‌کنند و رسیدن به سلامت و نشاط را فقط در تماشای بازی تک‌ستاره‌های مسابقات نمی‌دانند، بلکه در واقع از شعار به شعور و از هدف به عمل رسیده‌اند؛ از سوی دیگر، از آنجاکه به دلیل محدودیت‌های فراوان و شرایط خاص، امکان شرکت همه افراد جامعه در ورزش قهرمانی وجود ندارد، و نظر به اینکه علوم مختلف فواید منحصر به فردی را به ورزش و فعالیت‌های بدنی مرتبط می‌دانند و پژوهش‌های تجربی بی‌شماری ارزش‌های سودمند آن را تصدیق کرده‌اند، ضروری‌ترین و عملی‌ترین راه برای نیل به این مهم، هدایت و ترغیب عامه مردم در پرداختن به ورزش همگانی است که با توجه به سهل‌الوصول بودن و دسترسی آسان به اماکن این بخش از ورزش و شیوه‌های نسبتاً آزاد شرکت در فعالیت‌های مربوط به آن، می‌تواند هر زمان مورد استفاده افراد مختلف قرار گیرد و از همه مهم‌تر اینکه انجام آن نیاز به وسایل و ابزار ویژه‌ای ندارد و حرکات آن مشکل نیست و شرایط جسمانی خاصی را طلب نمی‌کند و با صرف هزینه‌های بسیار ناچیز قابل اجراست (زاهدی، ۱۳۹۰).

از آنجاکه دانشجویان آینده‌سازان کشور هستند و تلاش برای ارتقای سطح سلامت جسمی و روانی آنها ضامن جامعه‌ای سالم در آینده است، روش‌های مختلفی برای تحقق هدف یادشده وجود دارد که از بین آنها فعالیت‌های جسمانی از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند. به‌ویژه فعالیت‌های ورزشی که به‌صورت همگانی و تفریحی برگزار می‌شوند، نقش بسزایی دارند. فعالیت ورزشی برای تمام دانشجویان مفید و ضروری است، اما برای دانشجویان غیربومی و ساکن خوابگاه‌های دانشجویی از تأثیر مهم‌تری برخوردار است؛ زیرا اولاً به دلیل غیربومی بودن، کمتر از فضاها و اماکن ورزشی شهر محل تحصیل خود استفاده می‌کنند و ثانیاً به دلیل دوربودن از خانواده، اوقات فراغت بیشتری دارند که این خلأ باید به شکل بهینه پر شود. بنابراین، برنامه‌های ورزشی قابل اجرا در خوابگاه نه تنها نیاز آنها را به فعالیت جسمانی تأمین می‌کند، بلکه یکی از روش‌های مؤثر برای غنی‌سازی اوقات فراغت نیز محسوب می‌شود (طرح توسعه فعالیت‌های ورزشی ویژه دانشگاه‌ها، ۱۳۹۲). از طرفی، زندگی در خوابگاه دانشجویی به سبب دوری از خانواده، عهده‌دار شدن مسئولیت‌های مختلف جدید، انرژی و توان ویژه‌ای می‌طلب تا دانشجو بتواند به رضایت درونی و شادکامی دست یابد. در صورت بی‌توجهی به این نیاز، زمینه افت تحصیلی، اختلالات روانی از جمله افسردگی، گرایش به سرگرمی‌های نامناسب و شادی کاذب ایجاد خواهد شد (سمویی و همکاران، ۱۳۹۰).

علی‌رغم افزایش آگاهی عمومی مردم از عوارض و پیامدهای ناشی از بی‌حرکی، بر اساس شواهد موجود فقط درصد کمی از جامعه دانشگاهی کشور از برنامه ورزشی دانشگاه‌ها استقبال می‌کنند و از آنجاکه دانشجویان بخش مهمی از این جامعه را تشکیل می‌دهند، ضرورت توجه به تربیت بدنی و ورزش آنها می‌تواند بسیار سازنده باشد و نتایج مثبتی در پی داشته باشد (خرمی خرم‌آبادی،

(۱۳۸۸). واضح است فعالیت بدنی و شرکت در برنامه‌های ورزش همگانی دانشگاه می‌تواند سهم بسزایی در ارتقای سطح سلامت جسمانی، روانی و اجتماعی جامعه دانشگاهی، به‌ویژه دانشجویان داشته باشد.

با توجه به تفاوت‌های فیزیولوژیک، روان‌شناختی و اجتماعی دختران و پسران، مؤلفه‌های تأثیرگذار بر مشارکت ورزشی آنها نیز متفاوت است و به تبع آن، عواملی که مانع مشارکت ورزشی در دانشجویان دختر و پسر می‌شوند نیز می‌توانند متفاوت باشند. این موضوع از نظر مبانی نظری و مشاهدات تجربی قابل تأیید است، ولی از جامعه‌ای به جامعه دیگر میزان مداخله جنسیت بر مشارکت ورزشی متفاوت است. بنابراین، این پژوهش با توجه به جایگاه جامعه دانشجویی در آینده کشور و همچنین ضرورت پژوهش در این جامعه، برنامه‌ریزی و اجرا شد تا ضمن مطالعه انگیزه دانشجویان ساکن خوابگاه‌ها در برنامه‌های ورزشی دانشگاه و همچنین شناخت عوامل توسعه مشارکت ورزشی این افراد، به ارائه اطلاعات مفید در مورد مسائل برانگیزاننده و بازدارنده آنها در روی آوردن به ورزش، پرداخته و انگیزه مشارکت در برنامه‌های ورزشی را تقویت کرده است و اطلاعات خوبی در اختیار دست‌اندرکاران ورزش دانشگاه‌ها قرار داده تا با بهره‌مندی از این داده‌ها در تدوین هرچه بهتر برنامه‌های ورزشی و رفع موانع موجود، توفیق یابند.

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از نوع پیمایشی است و به‌صورت میدانی اجرا شده است. جامعه آماری این پژوهش را همه دانشجویان پسر و دختر ساکن در خوابگاه‌های دانشگاه‌های دولتی جنوب شرق کشور (N=۱۶۲۲۷) شامل دانشگاه شهیدباهنر کرمان، دانشگاه جیرفت، دانشگاه صنعتی سیرجان، دانشگاه ولیعصر (عج) رفسنجان، دانشگاه بم، دانشگاه هرمزگان، دانشگاه سیستان و دانشگاه زابل تشکیل داده‌اند و نمونه آماری پژوهش بر اساس جدول مورگان ۳۷۵ نفر دختر و ۳۶۸ نفر پسر بود که برای انتخاب دانشگاه‌ها از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای و برای انتخاب دانشجویان از روش نمونه‌گیری در دسترس استفاده شد.

در این پژوهش داده‌ها با استفاده از دو پرسش‌نامه محقق‌ساخته گردآوری شدند. پرسش‌نامه اول که در میان دانشجویان توزیع شد، برای بررسی فرضیه‌ها (تأثیرگذاری یا بی‌اثر بودن عوامل توسعه ورزش همگانی در خوابگاه‌های دانشجویان) استفاده شد که در طراحی آن به سه محور نگارش، اصول اندازه‌گیری و ظاهر کلی پرسش‌نامه توجه شد. پرسش‌نامه دوم، پس از تجزیه و تحلیل نتایج حاصل از پرسش‌نامه اول، برای اولویت‌بندی هریک از عوامل و بر مبنای مقایسات زوجی وزن آنها طراحی شد و تعداد ۴۰ پرسش‌نامه پس از تأیید نهایی متخصصان گروه مدیریت، در بین جامعه خبره (اعضای انجمن‌های ورزشی خوابگاه‌ها) توزیع شد.

پرسش‌نامه مورد نظر برای تعیین روایی صوری در اختیار ۱۰ نفر از متخصصان مدیریت ورزشی قرار گرفت و با استفاده از مدل لاوشی روایی محتوایی کل پرسش‌نامه ($CVI=0/86$) به دست آمد. همچنین، برای تعیین روایی سازه، از تحلیل عامل اکتشافی استفاده شد؛ به همین منظور، از آزمون KMO برای تعیین کفایت حجم نمونه استفاده شد. KMO در کل پرسش‌نامه $0/944$ به دست آمد. برای سنجش همبستگی بین گویه‌ها از آزمون بارتلت استفاده شد و ضریب پایایی درونی آن با روش الفای کرونباخ ($\alpha=0/89$) محاسبه شد. پرسش‌نامه در دو بخش تنظیم شد: بخش اول شامل مشخصات فردی و بخش دوم شامل سؤالات اصلی پژوهش بود که حاوی ۳۲ گویه با مقیاس پنج‌ارزشی لیکرت (به ترتیب: خیلی کم = ۱، کم = ۲، متوسط = ۳، زیاد = ۴، و خیلی زیاد = ۵ امتیاز) است که در رابطه با عوامل مؤثر بر توسعه ورزش همگانی در خوابگاه‌های دانشجویی شامل پنج خرده‌مقیاس: عامل مدیریتی (۱۴ سؤال)، عامل ساختاری (۶ سؤال)، عامل فردی (۵ سؤال)، عامل زمان (۳ سؤال) و عامل فرهنگی (۴ سؤال) طراحی شده است.

جدول ۱- آزمون بارتلت

تقریبی از آماره کای دو	۱۰۲۸۰/۲۲۱
درجه آزادی	۴۹۶
سطح معناداری	۰/۰۰۱

در این پژوهش برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از دو روش آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد. به منظور سازمان‌دادن، خلاصه کردن و طبقه‌بندی نمرات خام و توصیف اندازه‌های نمونه، تنظیم جدول توزیع فراوانی، درصدها و محاسبه شاخص‌های پراکندگی نظیر میانگین، انحراف استاندارد و نمودارها از آمار توصیفی استفاده شد و در بخش آمار استنباطی از تحلیل عاملی اکتشافی، آزمون تی تک‌نمونه و فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی (AHP) استفاده شد.

نتایج

بررسی ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه پژوهش نشان داد که دامنه سنی دانشجویان نمونه تحقیق، برای پسران ۱۸ تا ۳۲ سال و میانگین آن $2/36 \pm 22/84$ سال، و برای دختران ۱۸ تا ۳۴ سال و میانگین آن $2/95 \pm 23/48$ سال بود. از نظر میزان فراغت در شبانه‌روز، ۴۱/۸ درصد پسران و ۴۴/۵ درصد از دختران دارای اوقات فراغتی بین یک تا دو ساعت در شبانه‌روز بودند که بیشترین آمار را به خود اختصاص داده‌اند.

مطالب جدول شماره دو بیانگر اطلاعات (میانگین و انحراف استاندارد) مربوط به شاخص‌های هر مؤلفه است.

جدول ۲- آمار توصیفی شاخص‌های هر مؤلفه

ردیف مؤلفه	شاخص‌ها	میانگین		انحراف استاندارد		اندازه نمونه	
		پسر	دختر	پسر	دختر	پسر	دختر
۱- ۳ ۳ ۳ ۳ ۳ ۳ ۳ ۳ ۳ ۳ ۳ ۳ ۳ ۳	حمایت مسئولان دانشگاه از ورزش دانشجویان	۳/۹۶	۳/۸۵	۰/۹۱	۰/۸۹	۳۶۸	۳۷۵
	وجود مشاور پزشکی در زمینه فعالیت بدنی در دانشگاه	۳/۸۷	۳/۷۴	۰/۹۵	۰/۹۷	۳۶۸	۳۷۵
	برگزاری دوره‌های آموزشی رشته‌های مختلف ورزشی برای دانشجویان در ساعات فوق برنامه	۳/۶۰	۳/۶۸	۱/۱۶	۱/۱۲	۳۶۸	۳۷۵
	توجه به رشته‌های مورد علاقه دانشجویان در ساعات فوق برنامه	۳/۸۰	۳/۵۷	۱/۰۶	۱/۰۳	۳۶۸	۳۷۵
	اطلاع‌رسانی درباره روز و ساعات فوق برنامه ورزشی و فعالیت‌های ورزشی دانشگاه	۳/۹۰	۳/۶۹	۰/۹۹	۱/۰۱	۳۶۸	۳۷۵
	تخصیص بودجه به ورزش همگانی و فعالیت بدنی دانشجویان از سوی دانشگاه	۳/۷۸	۳/۷۸	۰/۹۵	۰/۹۲	۳۶۸	۳۷۵
	وجود مربیان متخصص و باتجربه	۳/۸۱	۳/۷۵	۱/۰۹	۱/۰۷	۳۶۸	۳۷۵
	فعالیت تشکل‌ها و انجمن‌های ورزش همگانی	۳/۸۳	۳/۷۰	۱/۰۱	۱/۰۸	۳۶۸	۳۷۵
	وجود رشته‌های ورزشی متنوع ویژه دانشجویان در اماکن ورزشی دانشگاه	۳/۷۲	۳/۷۹	۱/۰۹	۰/۹۷	۳۶۸	۳۷۵
	حضور و شرکت مسئولان دانشگاه در فعالیت‌های ورزشی دانشگاه	۳/۸۰	۳/۶۵	۱/۰۹	۰/۹۵	۳۶۸	۳۷۵
	برخورد مناسب دست‌اندرکاران اماکن ورزشی	۳/۹۵	۳/۷۲	۱/۰۰	۱/۰۵	۳۶۸	۳۷۵
	برگزاری اردوهای تفریحی ورزشی برای دانشجویان	۳/۸۸	۳/۷۷	۱/۰۰	۱/۱۲	۳۶۸	۳۷۵
	برگزاری منظم مسابقات ورزشی خوابگاهی	۳/۷۱	۳/۷۳	۱/۱۵	۱/۰۶	۳۶۸	۳۷۵
	برنامه‌ریزی فعالیت‌های ورزشی مرتبط با مناسبت‌های مختلف	۳/۷۹	۳/۶۷	۱/۰۴	۱/۰۰	۳۶۸	۳۷۵
	۲- ۳ ۳ ۳ ۳	وجود اماکن و فضاهای ورزشی اختصاصی استاندارد و ایمن برای دانشجویان	۳/۸۶	۴/۰۸	۱/۰۸	۱/۱۲	۳۶۸
وجود تجهیزات ورزشی دانشجویان (مانند توپ، دوچرخه و...)		۳/۸۶	۳/۷۵	۱/۱۱	۱/۰۶	۳۶۸	۳۷۵
دسترسی به زمین بازی، پارک، سالن ورزشی در نزدیکی خوابگاه		۳/۸۶	۳/۷۹	۱/۱۲	۱/۲۰	۳۶۸	۳۷۵
حمل و نقل مناسب به دیگر اماکن ورزشی دانشگاه		۳/۸۱	۳/۸۴	۱/۱۸	۱/۱۲	۳۶۸	۳۷۵
کیفیت مطلوب وسایل و تجهیزات ورزشی		۳/۸۹	۳/۷۸	۱/۰۳	۱/۰۴	۳۶۸	۳۷۵
شرایط آب‌وهوایی منطقه	۳/۸۰	۳/۸۶	۱/۱۸	۱/۰۷	۳۶۸	۳۷۵	

ادامه جدول ۲- آمار توصیفی شاخص‌های هر مؤلفه

شماره	عنوان	شاخص‌ها	میانگین			انحراف استاندارد		اندازه نمونه
			پسر	دختر	پسر	پسر	دختر	
۱	تناسب رفتارهای حاکم در فضای ورزشی خوابگاه با ارزش‌های فرهنگی شما	تبلیغات فرهنگی نشریات داخلی دانشگاه درباره فعالیت‌های ورزشی دانشجویان	۳/۷۵	۳/۶۵	۱/۰۴	۰/۹۶	۳۶۸	۳۷۵
			۳/۸۲	۳/۹۹	۰/۹۶	۰/۹۲	۳۶۸	
			۳/۸۶	۳/۹۸	۱/۰۴	۰/۹۰	۳۶۸	
۲	نگرش مثبت فرهنگ جامعه به ورزش	بهبود یا رفع بیماری و مشکلات جسمانی	۳/۸۱	۳/۷۵	۱/۰۲	۰/۹۱	۳۶۸	۳۷۵
			۳/۷۳	۴/۰۱	۱/۰۹	۱/۰۲	۳۶۸	
			۳/۸۶	۳/۸۰	۱/۰۳	۰/۹۱	۳۶۸	
۳	تمایل به تحرک و غلبه بر تنبلی و سستی	تناسب اندام	۳/۷۴	۳/۹۵	۱/۰۰	۰/۹۹	۳۶۸	۳۷۵
			۳/۶۵	۳/۷۹	۱/۱۱	۱/۱۵	۳۶۸	
			۳/۷۵	۳/۹۳	۱/۰۴	۱/۰۸	۳۶۸	
۴	اولویت ورزش در فعالیت‌های فوق برنامه دانشجویان	هماهنگی زمان دیگر فعالیت‌های فوق برنامه دانشگاه با فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی خوابگاه	۳/۹۵	۳/۷۹	۰/۹۱	۱/۰۰	۳۶۸	۳۷۵
			۳/۸۶	۳/۸۶	۰/۹۵	۰/۹۸	۳۶۸	
			۳/۵۵	۳/۹۱	۱/۱۶	۱/۰۶	۳۶۸	

نتایج جدول‌های سه و چهار بیانگر این مطلب است که بین میانگین همه عوامل با نمره شاخص، هم در پسران و هم در دختران اختلاف معناداری در سطح $P < 0/05$ وجود دارد. که این نشان‌دهنده تأثیرگذاری همه عوامل یادشده بر توسعه ورزش همگانی در خوابگاه‌های دانشجویان دولتی جنوب شرق کشور است.

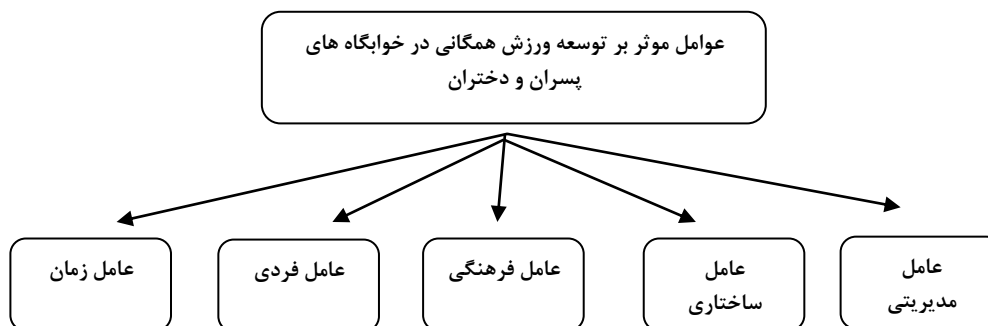
جدول ۳- نتایج مربوط به آزمون تی تک‌نمونه‌ای فرضیه‌های پژوهش برای پسران عدد شاخص: سه

عوامل توسعه ورزش همگانی در خوابگاه‌های پسران	تعداد	انحراف استاندارد $\pm$ میانگین	اختلاف میانگین	تی	سطح معناداری
مدیریتی	۳۶۸	۳/۰ $\pm$ ۸۰/۶۴	۰/۸۰	۲۴/۳۲	۰/۰۰۱
ساختاری	۳۶۸	۳/۰ $\pm$ ۸۵/۹۱	۰/۸۵	۱۸/۹۳	۰/۰۰۱
فرهنگی	۳۶۸	۳/۰ $\pm$ ۸۰/۷۳	۰/۸۰	۲۱/۶۸	۰/۰۰۱
فردی	۳۶۸	۳/۰ $\pm$ ۷۴/۷۵	۰/۷۴	۱۹/۶۱	۰/۰۰۱
زمان	۳۶۸	۳/۰ $\pm$ ۷۸/۶۴	۰/۷۸	۲۳/۹۰	۰/۰۰۱

جدول ۴- نتایج مربوط به آزمون تی تک‌نمونه‌ای فرضیه‌های پژوهش برای دختران عدد شاخص: سه

عوامل توسعه ورزش همگانی در خوابگاه‌های دختران	تعداد	انحراف استاندارد $\pm$ میانگین	اختلاف میانگین	تی	سطح معناداری
مدیریتی	۳۷۵	$3/72 \pm 1/02$	۰/۷۲	۱۳/۶۸	۰/۰۰۱
ساختاری	۳۷۵	$3/85 \pm 1/05$	۰/۸۵	۱۵/۶۱	۰/۰۰۱
فرهنگی	۳۷۵	$3/84 \pm 1/07$	۰/۸۴	۱۵/۱۵	۰/۰۰۱
فردی	۳۷۵	$3/89 \pm 0/97$	۰/۸۹	۱۷/۶۱	۰/۰۰۱
زمان	۳۷۵	$3/85 \pm 1/02$	۰/۸۵	۱۶/۰	۰/۰۰۱

نهایتاً اولویت‌بندی شاخص‌های اصلی تأثیرگذار بر توسعه ورزش همگانی در خوابگاه‌های پسران و دختران دانشگاه‌های دولتی جنوب شرق کشور، با استفاده از روش AHP انجام شد. در گام نخست استفاده از AHP، درخت سلسله‌مراتبی مسئله مطابق با شاخص‌های تعیین‌شده در دو سطح هدف و معیارها ترسیم شد. براین اساس، هدف که همان عوامل تأثیرگذار بر توسعه ورزش همگانی در خوابگاه‌های پسران و دختران دانشگاه‌های دولتی جنوب شرق کشور بود، در بالاترین اولویت قرار گرفت. در رده دوم، پنج معیار مدیریتی، ساختاری، فرهنگی، فردی و زمان قرار گرفت. شکل یک، درخت سلسله‌مراتبی ترسیم‌شده را نشان می‌دهد.

شکل ۱- درخت سلسله‌مراتبی عوامل مؤثر بر توسعه ورزش همگانی در خوابگاه‌های پسر و دختر به روش AHP

در گام بعدی استفاده از روش AHP، به منظور تعیین وزن و اولویت هر شاخص از صاحب‌نظران خواسته شد با انجام مقایسه‌های زوجی دوجه‌دو بین شاخص‌ها میزان اهمیت آنها را نسبت به یکدیگر مشخص کنند. برای انجام این کار جدولی در قالب پرسش‌نامه تهیه و در اختیار صاحب‌نظران قرار داده شد و از آنها خواسته شد با انجام مقایسه‌های زوجی دوجه‌دو و اختصاص عددی بین یک تا نه،

میزان اهمیت هر یک از معیارها را نسبت به هم مشخص کنند. در واقع، این مقایسه‌ها وزن هر یک از شاخص‌ها را در مقایسه با گزینه‌های رقیب تعیین و ارزیابی می‌کند. در مرحله بعد، جداول تکمیل شده گردآوری و نرخ ناسازگاری آنها بررسی شد. محاسبه نرخ ناسازگاری با این هدف انجام می‌شود که مشخص شود آیا بین مقایسه‌های زوجی سازگاری وجود دارد یا خیر و بر اساس آن در صورتی که نرخ ناسازگاری کوچکتر، مساوی ۰/۱ باشد، در مقایسه‌های زوجی سازگاری قابل قبولی وجود دارد. در نهایت، نظرات افراد با یکدیگر تلفیق شد.

نتایج جدول شماره پنج بیانگر این مطلب است که در بین عوامل مختلف، عامل ساختاری با وزن نهایی ۰/۳۵۲ اولویت اول و عامل فرهنگی با وزن نهایی ۰/۱۱۰ اولویت آخر هستند.

جدول ۵- اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر توسعه ورزش همگانی در خوابگاه‌های پسران دانشگاه‌های دولتی جنوب شرق کشور به روش AHP

اولویت	وزن نهایی	فردی	فرهنگی	زمان	مدیریتی	ساختاری	عوامل
۱	۰/۳۵۲	۱/۹۳۰۷	۲/۱۱۶۰	۲/۵۹۴۵	۲/۵۸۱۰	۱	ساختاری
۳	۰/۱۵۲	۱/۶۸۰۸	۲/۲۹۳۷	۰/۳۰۰۰	۱	۰/۳۸۵۴	مدیریتی
۲	۰/۲۶۶	۱/۵۳۳۶	۳/۱۵۳۳	۱	۳/۳۳۳۳	۰/۳۸۷۴	زمان
۵	۰/۱۱۰	۱/۳۹۰۳	۱	۰/۴۳۵۹	۰/۳۱۷۱	۰/۴۷۲۵	فرهنگی
۴	۰/۱۲۰	۱	۰/۷۱۹۲	۰/۵۹۴۹	۰/۶۵۲۰	۰/۵۱۷۹	فردی

نرخ ناسازگاری (CR) = ۰/۰۷

نتایج جدول شماره شش بیانگر این مطلب است که در بین عوامل مختلف، عامل ساختاری با وزن نهایی ۰/۳۵۰ اولویت اول و عامل فردی با وزن نهایی ۰/۰۸۴ اولویت آخر هستند.

جدول ۶- اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر توسعه ورزش همگانی در خوابگاه‌های دختران دانشگاه‌های دولتی جنوب شرق کشور به روش AHP

اولویت‌ها	وزن نهایی	فردی	فرهنگی	زمان	مدیریتی	ساختاری	عوامل
۱	۳۵۰	۳/۲۰۰۶	۲/۶۶۰۷	۲/۵۵۳۶	۱/۴۸۵۰	۱	ساختاری
۲	۲۶۵	۶۸۵۶	۲/۵۳۹۵	۱/۷۶۵۳	۱	۶۷۳۴	مدیریتی
۳	۱۶۸	۱/۹۱۴۴	۱/۸۴۴۰	۱	۵۶۶۴	۳۹۱۶	زمان
۴	۱۳۳	۲/۶۸۴۵	۱	۵۴۲۲	۳۹۳۷	۳۷۵۸	فرهنگی
۵	۸۴	۱	۳۷۲۵	۵۲۲۳	۳۷۲۳	۳۱۲۴	فردی

بحث و نتیجه گیری

در روزگار ما به دلیل تحول فناوری و پیشرفت علم، حرکتها و فعالیت‌های بدنی کاهش یافته که این امر تأثیر روحی روانی و جسمی نامطلوبی بر انسان گذاشته است. با توجه به چنین مشکلاتی و همچنین جوانی جمعیت ایران، لازم است کشور ما خود را برای افزایش فعالیت بدنی و ورزش همگانی آماده کند. به‌طور کلی عامل ساختاری یکی از عوامل تأثیرگذار در توسعه ورزش همگانی در خوابگاه‌های پسران و دختران شناخته شد و در رتبه‌بندی به روش AHP نیز در هر دو گروه در اولویت اول قرار گرفت که نشان از اهمیت بسیار زیاد آن به‌عنوان یک عامل تأثیرگذار بر توسعه ورزش همگانی در خوابگاه‌های دانشجویان دارد. معمولاً مکان‌های ورزشی دانشگاه در نزدیکی دانشکده‌های تربیت بدنی قرار دارند و در برخی از دانشگاه‌ها این اماکن دور از دسترس تمام دانشجویان، به‌ویژه دانشجویان ساکن در خوابگاه هستند. از طرفی، رشد تعداد دانشجویان متناسب با زیرساخت‌ها، به‌ویژه اماکن ورزشی نیست و روزبه‌روز از سرانه اماکن ورزشی در دانشگاه‌ها کاسته می‌شود. همواره بخشی از بودجه اداره کل تربیت بدنی وزارت علوم به توسعه و تجهیز اماکن و فضاهای ورزشی دانشگاه‌ها اختصاص داده می‌شود، اما به نظر می‌رسد بودجه اختصاص یافته برای تجهیز و توسعه اماکن ورزشی ویژه خوابگاه‌های وابسته به دانشگاه کافی نبوده است و دانشجویان وجود این عامل را از عوامل مؤثر در توسعه ورزش همگانی گزارش کرده‌اند. یافته‌های پژوهش حاضر با پژوهش‌های الجیلانی^۱ و همکاران (۲۰۰۷)، گومز^۲ و همکاران (۲۰۱۰)، گورسیک^۳ و همکاران (۲۰۰۷) پیراسته و همکاران (۱۳۹۱) همسوست، که همگی به این نتیجه رسیدند که عامل ساختاری یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر توسعه ورزش همگانی است.

با توجه به تأثیرگذاری عامل زمان در توسعه ورزش همگانی در خوابگاه‌های دانشجویان بر اساس آزمون تی تک‌نمونه‌ای، این عامل در رتبه‌بندی به روش AHP برای پسران در اولویت دوم و برای دختران در اولویت سوم قرار گرفت. شرکت‌کنندگان این پژوهش معتقدند که این عامل نسبت به دیگر عوامل مؤثر بر توسعه ورزش همگانی خوابگاه‌های پسران، برای حضور آنان در این‌گونه فعالیت‌ها انگیزه نسبتاً زیادی ایجاد می‌کند. با توجه به تداخل زمان کلاس‌های درس، فعالیت‌های فوق‌برنامه دانشگاه با فعالیت‌های فوق‌برنامه ورزشی خوابگاه‌ها و همچنین تداخل با زمان اختصاصی اماکن ورزشی و کم‌بودن ساعات فوق‌برنامه در فضاهای ورزشی دانشگاه‌ها، و همچنین کمبود زمان کافی، به‌ویژه برای پسران، به دلایل متعددی از جمله کارکردن در کنار تحصیل، سرپرست خانوار

-
1. El-Gilany
  2. Gomez
  3. Gyurcsik
  4. Asihel

بودن و غیره، به نظر می‌رسد اگر ادارات تربیت بدنی و فوق‌برنامه دانشگاه‌ها در برنامه‌ریزی‌های مربوط به اماکن و فضاهای ورزشی دانشگاه به زمان آزاد و فراغت دانشجویان توجه داشته باشند و برنامه‌های فوق برنامه را بر اساس این ساعات تنظیم کنند، باعث گسترش ورزش همگانی در سطح دانشگاه و خوابگاه خواهند شد. یافته‌های پژوهش حاضر با پژوهش‌های الجیلانی و همکاران (۲۰۰۷) و گومز و همکاران (۲۰۱۰) همسوست. در این پژوهش، زمان موردعلاقه برای ورزش نیز بررسی شد و مطلوب‌ترین زمان برای ورزش کردن برای پسران، محدوده زمانی ۱۸ تا ۲۱ و برای دختران نه صبح تا ۱۲ و ۱۸ تا ۲۱ بود که با پژوهش غفوری (۱۳۸۶) همخوانی نداشت. علت این ناهمخوانی نیز احتمالاً به ماهیت متفاوت جامعه مورد بررسی در دو پژوهش مربوط می‌شود. جامعه مورد مطالعه در پژوهش غفوری (۱۳۸۶) شهروندان عادی شهرهای مختلف ایران بودند و مطلوب‌ترین زمان برای ورزش کردن را محدوده زمانی شش تا نه صبح اعلام کرده بودند؛ اما جامعه مورد بررسی در پژوهش حاضر، با توجه به حضور در کلاس‌های درس و از لحاظ جنسیت، ساعات ۱۸ تا ۲۱ را بهترین زمان برای ورزش کردن دانسته‌اند. بنابراین، در برنامه‌ریزی ورزش دانشگاه‌های کشور توجه به این نکته مهم ضروری به نظر می‌رسد و می‌تواند بخشی از موانع حضور دانشجویان پسر ساکن در خوابگاه‌ها را مرتفع کند.

عامل مدیریت به‌عنوان یکی از عوامل مؤثر در توسعه ورزش همگانی خوابگاه‌های پسران و دختران شناخته شده است که یافته‌های پژوهش حاضر با پژوهش‌های اندام و مهدی‌زاده (۱۳۹۳)، اتقیا (۱۳۸۷)، عزیزی (۱۳۸۹)، احسانی و همکاران (۱۳۸۶)، منظمی و همکاران (۱۳۹۰) و زاهدی (۱۳۹۰) همسوست. از سویی، آسیهل (۲۰۰۵)، طی پژوهشی بر روی دانشجویان ساکن خوابگاه دانشگاه کیپ غربی در آفریقای جنوبی عامل مدیریتی را جزو کم‌اهمیت‌ترین عوامل توسعه ورزش همگانی معرفی کرد که با یافته‌های پژوهش حاضر در یک راستا نیست؛ احتمالاً یکی از دلایل ناهمسویی، اهمیت دادن زیاد مسئولان و مدیران در کشورهای غربی به مقوله ورزش همگانی، به‌ویژه در بین دانشجویان باشد؛ زیرا آنها دریافته‌اند که یکی از مهم‌ترین عوامل برای پیشرفت کشورهاشان در زمینه‌های مختلف، داشتن یک نیروی انسانی کارآمد است؛ پس برای دستیابی به این مهم، تمام تلاش خود را کرده و سعی در برطرف کردن موانع در حوزه مدیریتی کرده‌اند که نتایج اکثر پژوهش‌ها در این کشورها این موضوع را نشان می‌دهد. در بحث رتبه‌بندی به روش AHP، عامل مدیریتی در پسران در جایگاه سوم و در دختران در جایگاه دوم قرار گرفت، شاید دلیل این تفاوت رتبه در آن باشد که در کشور ما به دلایل مختلف از جمله نوع زیرساخت‌ها، مسائل فرهنگی، نوع برنامه‌ریزی، جایگاه مردان در اجتماع و... پیگیری موارد مدیریتی در بخش پسران آسان‌تر و قابل‌اجراتر از بخش دختران است.

پس از اینکه عامل فرهنگی بر اساس آزمون تی تک‌نمونه‌ای از عوامل تأثیرگذار بر توسعه ورزش همگانی در خوابگاه‌های دانشجویان معرفی شد، در رتبه‌بندی به روش AHP در پسران اولویت پنجم و در دختران اولویت چهارم قرار گرفت. این یافته بیانگر این است که فرهنگ انجام فعالیت‌های ورزشی در قشر دانشگاهی، مخصوصاً دانشجویان جافتاده است. باید خاطرنشان کرد که در جامعه ایران، از دیرباز ورزشکردن برای پسران جایگاه ویژه‌ای داشته است و نزد تمام قشرهای جامعه، داشتن جسمی تنومند و اندامی متناسب برای پسران پسندیده بوده و در تمام ادوار تاکنون، نه تنها این مهم کم‌رنگ نشده، بلکه برای دختران جامعه ما نیز حائز اهمیت شده است و این اختلاف کم‌رتبه در دختران و پسران نیز به دلیل مسائل دینی و تعصبات فرهنگی گاه و بی‌گاه جامعه ما برای دختران است. باوجوداین، خانواده‌ها به دلیل ماشینی شدن زندگی‌ها برای دستیابی به این ویژگی برنامه‌ریزی مدونی می‌کنند و رتبه این عامل در پژوهش نشان می‌دهد که در این زمینه فرهنگ ورزش همگانی تا حدود زیادی نهادینه شده است. یافته‌های پژوهش حاضر با پژوهش‌های اندام مهدی‌زاده (۱۳۹۳)، گورسیک و همکاران (۲۰۰۷) و زاهدی (۱۳۹۰) همسوست. در همین راستا، عزیزی و همکاران (۱۳۹۰) برپایی همایش‌ها و کارگاه‌های علمی - ورزشی در سطح خوابگاه‌ها را برای فرهنگ‌سازی ورزش در خوابگاه‌ها و تشویق دانشجویان برای شرکت در ورزش همگانی مفید می‌دانند. اتقیاء (۱۳۸۷) اطلاع‌رسانی مؤثر مسئولان را در افزایش گرایش دانشجویان به ورزش همگانی مؤثر می‌داند.

پس از مشخص شدن تأثیرگذاری عامل فردی در توسعه ورزش همگانی در خوابگاه‌های دانشجویان بر اساس آزمون تی تک‌نمونه‌ای، در رتبه‌بندی به روش AHP برای پسران در رتبه چهارم و برای دختران در رتبه پنجم قرار گرفت. این عامل نسبت به دیگر عوامل مؤثر بر توسعه ورزش همگانی، برای آنان اهمیت کمتری دارد و برای پرداختن به فعالیت‌های ورزشی انگیزش کمتری در آنان ایجاد می‌کند. بنابراین، یکی از راهکارهای خوب برای از میان برداشتن برخی موانع فردی، می‌تواند برگزاری مسابقات و جشنواره‌های ورزشی درون و برون بخشی باشد که احتمالاً میل و رغبت و انگیزه دانشجویان ساکن خوابگاه را برای فعالیت بدنی و حضور در برنامه‌های ورزش همگانی توسعه خواهد داد. تمایل به تحرک و نداشتن سستی و تنبلی نیز از جمله موارد مهم دیگری است که در عامل فردی وجود دارد و باعث گسترش حضور دانشجویان در فعالیت‌های بدنی و ورزشی خوابگاه‌ها می‌شود. در این زمینه به نظر می‌رسد افزایش سطح آگاهی افراد از طریق آموزش در ایجاد انگیزه و تشویق آنان برای شرکت در ورزش همگانی مؤثر باشد. یافته‌های پژوهش حاضر با پژوهش‌های آفرینش و همکاران (۱۳۸۴)، تارتار (۲۰۰۹) و زیبلند^۱ و همکاران (۱۹۹۸) همسوست که نشان

---

1. Tatar

دادند عامل فردی از عوامل مؤثر در توسعه ورزش همگانی است. زاهدی (۱۳۹۰) طی پژوهشی بر روی مدیران فدراسیون ورزش همگانی، کارشناسان اداره کل ورزش همگانی، مدیران هیئت‌های همگانی استان‌ها و رؤسای انجمن‌های ورزش همگانی به این نتیجه دست یافت که عامل فردی جزو عوامل توسعه ورزش همگانی نیست؛ زیرا همه افراد بررسی شده، کسانی هستند که از لحاظ وضعیت شغلی و معیشتی در وضعیت باثبات قرار داشته‌اند و دوم اینکه این افراد جزو بدنه ورزش هستند و ورزش برای آنها به منزله شغل است، نه یک کار فوق برنامه که برای سلامتی انجام دهند.

در این پژوهش با استفاده از فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی AHP عوامل شناسایی شده مؤثر بر توسعه ورزش همگانی در خوابگاه‌های پسران و دختران دانشگاه‌های دولتی جنوب شرق کشور، اولویت‌بندی شدند که در این میان، برای پسران دو متغیر ساختاری و زمان و برای دختران دو متغیر ساختاری و مدیریتی به ترتیب مهم‌ترین عوامل اثرگذار شناسایی شدند و عوامل دیگر در اولویت‌های بعدی قرار گرفتند. نتایج این یافته با پژوهش‌های آسهیل (۲۰۰۵)، ابراهیم^۲ و همکاران (۲۰۱۳) ناهم‌سوست. یکی از دلایل ناهم‌سویی این یافته‌ها با پژوهش حاضر در شناسایی و اولویت‌بندی و نیز مکان انجام پژوهش است؛ زیرا هر دو پژوهش ناهم‌سو در خارج از ایران انجام شده‌اند و این پرواضح است که کشورهای خارجی از لحاظ امکانات و زیرساخت‌ها بسیار جلوتر از ما هستند در صورتی که اصلی‌تری دغدغه دانشجویان ما وجود زیرساخت‌ها و امکانات برای پرداختن به ورزش بود که این موضوع مستقیم یا غیرمستقیم بر عوامل دیگر نیز تأثیر گذاشته است.

بنابراین، به نظر می‌رسد گسترش ورزش همگانی نیازمند افزایش سطح آگاهی از طریق آموزش و همچنین برنامه‌ریزی و مدیریت صحیح و امکانات مناسب باشد. از طرفی، مدرسه و دانشگاه به‌عنوان ارکان اصلی جامعه در ترویج و آموزش فرهنگ ورزش، از دیرباز مورد توجه بوده‌اند و هرگونه اقدام فرهنگی در جامعه، بدون توجه به این دو رکن، تقریباً غیرممکن است. در نتیجه، به عنوان اولین قدم در راه رفع مشکلات باید ابتدا عوامل مؤثر بر توسعه ورزش همگانی را از دیدگاه جامعه بزرگ دانشجویان شناسایی کرد. دانشجویان که خود عضوی از همین مردم و به‌وجودآورنده یکی از این دو رکن هستند، و همچنین قشر فرهیخته جامعه‌اند و به‌نوعی درگیر ورزش هستند، می‌توانند بر کل جامعه تأثیر بگذارند. بنابراین، با نظرسنجی از دانشجویان در مورد این موضوع و استفاده از نظر آنها در مورد ورزش همگانی، می‌توان تأثیر زیادی بر دیگر افراد جامعه گذاشت؛ زیرا همچنان‌که گفته شد، نظر آنها برای افراد زیادی قابل‌استناد است و می‌تواند در جامعه و به‌ویژه در خوابگاه‌های دانشگاه‌های دولتی و در بین دانشجویان ساکن در خوابگاه، یک شاخص اصلی برای گسترش ورزش

همگانی باشد. به‌طور کلی، می‌توان گفت مواردی که به‌عنوان عوامل مؤثر بر توسعه ورزش همگانی در خوابگاه‌های دانشجویان دانشگاه‌های دولتی جنوب شرق کشور معرفی شدند، زنجیروار به هم مرتبط هستند و در برنامه‌ریزی برای تقویت و گسترش این عوامل، باید به ماهیت و میزان اهمیت آنها از دیدگاه دانشجویان ساکن در خوابگاه‌ها توجه شود.

منابع

1. Afarinesh khaki, A., Tondnevis, F., & Mozafari, S. A. M. (2005). Compare the views of faculty members, athletes and administrators on how to develop sport for all. *Movement Science Journal*, (10)5, 1-22. (Persian)
2. Andam, R., & Mehdi zade, R. (2014). Development strategies of sport for all in Iranian universities. *Journal of Sport Management Studies*, (22)6, 15-38. (Persian)
3. Asadi, H. (2002). Needs assessment and attitude of students toward physical education and sports activities of universities and Higher education institutions. Master's thesis. Physical education and sport Sciences College, Tehran University. (Persian)
4. Asihel, S. G. (2005). Perceptions of constraints to recreational sports participation: A case study of the University of the Western Cape (UWC) undergraduate female students. Unpublished master's thesis. University of the Western Cape (UWC), South Africa.
5. Atqya, N. (1999). Training needs assessment for working women in the university, and offer practical solutions. *Movement Science Journal*, (11)6, 79-96. (Persian)
6. Azizi, B. (2010). The attitudes of students living in dormitories of Tehran University on sport for all. *Sport Management Journal*, (8)3, 75-91. (Persian)
7. Kissing, D. B., & Miller, M. T. (2007). Profile of community college athletics in select sport. *Community College Enterprise*, (13)2, 51-60.
8. Development plan of sport activities, especially universities (dormitory, sport, happiness, health), fall 2013. (Persian)
9. Ehsani, M., Koozechian, H., & Kashkar, S. (2007). Review and analysis of barriers and the participation of women in Tehran in recreational sports activities. *Research of Journal in sport sciences*, (17)5, 63-87. (Persian)
10. El-Gilany, A., Badawi, K., El-Khawaga, G., & Awadalla, N. (2011). Physical activity profile of students in Mansoura University, Egypt. *Eastern Mediterranean Health Journal*, (17)8, 694-702.
11. Farajolahi, N. (1994). The status of physical education in spending leisure time of Tehran university female students. Master's thesis. Physical education and sport Sciences College, Tehran University. (Persian)
12. Ghafouri, f. (2007). The study of types of sport for all and good entertainment for community and presentation a model for future planning of research projects. The ministry of sport and youth, Iran. (Persian)
13. Gomez, L. M., Gallegos, AG. & Extremer, AB. (2010). Perceived barriers by university students in the practice of physical activities. *Journal of Sports Science and Medicine*, (9)1, 374 – 81.
14. Gyuresik, N. C., Spink, K. S., Bray, S. R., Chad, K., & Kwan, M. (2007). An

- ecologically based examination of barriers to physical activity in students from grade seven through first-year University. *Journal of Adolescent Health*, 38, 704–11.
15. Iain, K., Crombie, L. I., Brain, W., Alisson, M., Ginnis, P., Sloane, W., & et al. (2006). Why older people do not participate in leisure time physical activity. A survey of activity levels, beliefs and deterrents, (33)1, 287–92.
  16. Ibrahim, S., Karim, A., Own, L. N., Ngai, W. Z. (2013). Perceived physical activity barriers related to body weight status and sociodemographic factors among Malaysian men in Clang Valley. *BMC public health*, 13, 275.
  17. Khorami khoram abady, G. R. (2009). Study of barriers and effective factors on participation of selected Mashhad universities students in sport for all programs. Master's thesis. Physical education and sport Sciences College, Payam Noor University. (Persian)
  18. Military comprehensive strategic document of country's physical education and sport development (2003). Detailed studies of the development of recreational and public sport, Rod System Company.
  19. Momtaz Bakhsh, M., Fakour, Y. (2007). Discuss strategies to promote and develop women's sport fall all of military science university. *Disciplinary knowledge*, (9)2, 53-62. (Persian)
  20. Monazami, M., Alam, s., & shetab Boushehri, s. N. (2011). Determining effective factors on development of physical education and women sport of Islamic Republic of Iran. *Sport Management Journal*, (10)3, 15-168. (Persian)
  21. Mozafari, A. A., & Ghare, M. A. (2005). The status of Iran's sport for all and compare it with a few selected countries of the world. *Science Motion Journal*, (6)1, 1-14. (Persian)
  22. Newby, P. K., Muller, D., Hallfrisch, J., Qiao, N., Andres, R., & Tucker, K. L. (2003). Dietary patterns and changes in body mass index and waist circumference in adults. *The American Journal of Clinical Nutrition*, 77(6), 25-1417.
  23. Nielsen, A. C. (2002). Sport for all, opening doors to everyone, Australian Sports Commission.
  24. Piraste, A., Johari, Z., Zafarghandi, n., & kheldi, N. (2012). Effective environment factors on physical activity and health promotion of medical students living in dorms according to cognitive- social theory. *Scientific- Research Journal of Alborz Universities of Medical Sciences*, (3)1, 159-65. (Persian)
  25. Ramezankhani, A., Matlabi, g. M., Tavasoli, E., Babayee, A., & Gharly poor, Z. (2013). The study of knowledge, attitude and performance of students living in Medical sciences university of Shahid Beheshti's dormitories about physical activity in 2012. *Scientific- Research Journal of Health Education and Health Promotion*, (1)1, 13-20. (Persian)
  26. Sabagh langaroudi, M. (1998). The way Isfahan University's male students spending leisure time with an emphasis on sport activities. *Movement Journal*, (5)1, 1-14. (Persian)
  27. Safavi zade, s. A. (2008). The attitude of male and female students of Amir Kabir Technology University on how to implement general physical education units 1 and 2 in the academic year 2000-2001. Master's thesis. Physical Education College, Tehran University. (Persian)

28. Samouyee, R., Moslehi, M., Heydari, M., & Toghyani, Z. (2011). Management of happiness in dormitories students of Isfahan medical sciences university. Special issue for promotion of health education and promotion\ Journal of Medical Education, 11(9), 1057-62. (Persian)
29. Taghavi takyar, S. O. (2006). Study of socio-economic status and motivations of participants in sport for all. Master's thesis, physical education and sport Sciences College, Gilan University. (Persian)
30. Tatar, F. M. (2009). Perceived barrier to physical activity among IIUM students: self-efficacy as mediator. Unpublished master's thesis. International Islamic University Malaysia, Malaysia.
31. World Health Organization. Chronic diseases are the major cause of death and disability worldwide Available from: [http://www.who.int/chp/chronic disease report/media/factsheet/pdf](http://www.who.int/chp/chronic_disease_report/media/factsheet/pdf)
32. Zahedi, N. (2011). Compare and prioritize strategies of sport for all development from the perspective of managers and experts. Master's thesis. Physical education and sport Sciences College, North University. (Persian)
33. Ziebland, S., Thurgood, M., Yarkin, P., Jones, J., & Coulter, A. (1998). Lack of Willpower or Lack of Wherewithal? 'Internal' and 'External' Barriers to Changing Exercise in a Three-Year Follow-up of Participants in a Health Check. Journal of Social Science and Medicine, 46(4), 65-461.

استناد به مقاله

رحیمی، امیرحسام، خیامیان، زهره، قهرمان تبریزی، کوروش، شریفیان، اسماعیل. (۱۳۹۶، پاییز و زمستان). مقایسه عوامل مؤثر بر توسعه ورزش همگانی در خوابگاه‌های دانشجویی. پژوهش در ورزش تربیتی، ۵(۱۳): ۹۲-۱۷۵. شناسه دیجیتال: 10.22089/res.2017.3512.1241

Rahimi. A.H., Khayamian. Z., Ghahreman Tabrizi. K., Sharifian. E. (2017). The comparison of Influential Factors on Promoting Sport for All in the Dormitories. Research on Educational Sport, 5(13): 175-92. (Persian). Doi: 10.22089/res.2017.3512.1241

The comparison of Influential Factors on Promoting Sport for All in the Dormitories

A.H. Rahimi¹, Z. Khayamian², K. Ghahreman Tabrizi³,
E. Sharifian⁴

1. M.Sc. of Sports Management, Shahid Bahonar University of Kerman*
2. M.Sc. of Sports Management, Shahid Bahonar University of Kerman
3. Associate Professor of Sports Management, Shahid Bahonar University of Kerman
4. Associate Professor of Sports Management, Shahid Bahonar University of Kerman

Received: 2016/12/26

Accepted: 2017/05/09

Abstract

This paper aimed to identify and prioritize the influential factors on promotion of sport for all in the dormitories. The research was a survey based, applied research in regard to its method and purpose, respectively. The statistical group consists of students residing in the dormitories of eight southern east national universities of Iran (N=16227), of whom the number of 368 individuals comprise the statistical sample were male and 375 of them were female. Sampling was conducted via the stratified convenience method. The research tool was a questionnaire devised by the authors, for which its validity was evaluated by factor analysis and its reliability with Cronbach's Alpha of ($\alpha=0.89$). For data analysis, the one sample T-test and hierarchical analysis methods were used. The findings indicated that all of the identified factors significantly influenced the promotion of sport for all in the student's dormitories. Prioritization of the factors conducted through the AHP (Analytic Hierarchy process) method for males were respectively: the structural factor, time, management, individual and cultural and for females were respectively: the structural factor, management, and time, cultural and individual. According to the obtained results of the research, it can be concluded that by planning and concentrating on the influential factors on the promotion of sport for all in student's dormitories, a proper environment for more enthusiastic attitudes of the students towards sport for all can be achieved.

Keywords: Dormitory, University, Student, Sport for all

---

* Corresponding Author

Email: rahimi.amirhesam@gmail.com